

utvikling med særlig henblik på epigenetikk og samspillet mellom arv og miljø. Størsteparten av kapitlet er imidlertid viet drøfting av bevissthet og den frie vilje. Dette er jo like viktig som vitenskapelig u håndterlige fenomener, og forfatteren problematiserer om biologien noen gang kan gi gyldige forklaringer og «svar». Kapittel 10 tar opp ansvarsetikk og økologi, og i den forbindelse også forskerens og forskningsansvar. Kapittel 11 er kalt Meningen med livet. Det tjener forfatteren til ære at han tør ta opp dette temaet med en kortfattet, men kritisk drøfting av grensene for biologiens og naturvitenskapenes relevans. Det siste kapitlet – Biologiens tidsalder – drøfter biologiens betydning og begrensninger i dagens og fremtidens samfunn. Forfatteren kommer tilbake til forholdet mellom biologi og religion, og naturvitenskapenes betydning for vårt verdensbilde.

Jeg vil varmt anbefale denne boken for alle kolleger. Det var i alle fall for meg en opplevelse å få del i en klok lege og forskers kunnskapsrike, ærlige og personlige fremstilling av biologien og dens forhold til menneskelivets virkelig store spørsmål.

Per Brodal

Institutt for medisinske basalfag
Universitetet i Oslo

Gode møter innen psykisk helsearbeid

Snoek JE.

Møtet med «den andre»

Om psykisk helsearbeid i kommunen. 208 s, ill. Oslo: Akribe, 2010. Pris NOK 249
ISBN 978-82-7950-130-5

I om lag 40 år har psykiatrien vært underlagt en «sentrifugal» bevegelse ved at en stor del av pasientbehandlingen gradvis er overført fra store institusjoner til desentraliserte spesialistsentre og et mangfoldig spektrum av kommunale tjenester.

Viktige mål for denne reformen har vært å fremme velferds- og menneskerettslig likestilling for mennesker med alvorlige psykiske lidelser. Gjennom «Opptappingsplanen for psykisk helse 1999–2008» har sentrale helsemyndigheter stimulert og fremskyndet denne prosessen ved å tilføre større økonomiske ressurser, legge ideologiske føringer og gi faglig veiledning.

I kjølvannet av denne reformen har en

rekke faglitterære forfattere latt seg inspirere til mer eller mindre omfattende meddelelser om ulike sider av gjennomføringen av opptappingsplanens intensjoner. Barnepsykiater Jannike Snoeks bok er et godt eksempel på bidrag til denne litteraturen, som særlig bestreber seg på å formulere innhold, mening og kvalitetsmål for reformens brukerrettede handlinger.

I forordet skriver forfatteren bl.a. at målsettingen er å presentere en felles basiskunnskap som det psykiske helsearbeidet bygger på. Den er skrevet ut fra to hovedlinjer, samfunnspektivet og familieperspektivet, med det kommunale tjenestetilbudet som bindeledd mellom disse perspektivene. Hun håper at boken kan bidra til å gi begrepene psykisk lidelse og psykisk helsearbeid et menneskelig innhold.

På over 200 sider, fordelt på ti hovedkapitler, innfrir forfatteren i stor grad. Saklig, velbalansert og preget av lang erfaring som barnepsykiater formidler hun innsikt i psykiske lidelsers natur, ICD-10-diagnostikk, organisering av psykisk helsetjeneste, forsøkene på risikoidentifisering og forebygging, familieproblematikk, relasjoners betydning for utvikling og tiltak, livsfaseperspektiv og brukerrettigheter. Til slutt er det et kapittel om særskilte utfordringer (agresjon, vold, rusmisbruk, selvskading m.m.).

Layouten er tiltalende, og teksten er oversiktlig organisert og lettlest. I omtalen av de mer utøvende sidene av helsearbeidet tilkjennegir forfatteren en sterk forankring i humanistiske verdier, hvor hun legger stor vekt på mellommenneskelige relasjoner som virkemiddel til endring og vekst, og som bekreftelse på at «den andre» er sett og verdsatt. Derved problematiserer hun de senere årenes økende tendenser til objektivisering/kunnskapsbasering av et saksforhold, hvor en intersubjektiv problemmerkjenning er av største betydning for vellykket måloppnåelse.

Som mange andre bidrar hun også til en fornyelse av språklige betegnelser på faglige handlinger ved at begrepet «psykiatri» erstattes med «psykisk helsearbeid», som er mer dekkende for det mangfold som preger feltet med hensyn til tjenester, medarbeidere og økende brukeraktiviteter.

Flere av forfatterens viktige budskap konkretiseres og tydeliggjøres ved at bruddstykker fra et mangeårig samarbeidsforhold til en pasient blir presentert. Jeg vurderer boken som leseverdilig for alle kategorier av psykiske helsearbeidere og andre som av ulike grunner er interessert i utviklingen innen psykisk helsevern.

Johannes Kyvik

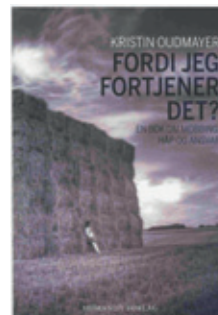
Klinikk for psykiatri og avhengighetsbehandling
Sørlandet sykehus
Arendal

Blogging om mobbing

Oudmayer K.

Fordi jeg fortjener det?

En bok om mobbing, håp og ansvar. 245 s, ill. Oslo: Humanist forlag, 2010. Pris NOK 299
ISBN 978-82-92622-61-2

På tross av flere års søkelys på å forebygge mobbing er det fortsatt vanlig. Hvorfor er det slik? Det er forfatterens utgangspunkt. Boken består av 40 historier om mobbing. Historiene er samlet inn av forfatteren

ved hjelp av sosiale medier. De fleste historiene er basert på selvopplevde hendelser. Ved å gi vanlige folk en stemme – en stemme som vanligvis ikke høres – ønsker forfatteren å få mer innsikt i problematikken, samtidig som debatten får større bredde.

De fleste historiene handler om typiske mobbesituasjoner i skolen, for eksempel om barnet som forventningsfullt begynner i første klasse, for deretter å oppleve mange år med fornedring. De fleste fortellerne er kvinner, ofte flinke jenter som har fått høre at de «tåler» å bli mobbet. Menneske historier er mer preget av å ta igjen. Iblant har de mistet kontrollen, hvilket i seg selv er skremmende. Felles for de fleste historiene er mangelen på innsikt og tiltak fra skolens side, men det finnes unntak: En skole har absolutt nulltoleranse for mobbing. Ved en annen skole inviterer den nye læreren mobberen og offeret hjem til seg og spør mobberen hva han ikke liker hos offeret. Svaret er befriende: Mobberen vet ikke, og deretter er et flerårig mobbehelvete over. Så enkelt!

Andre historier handler om mobbing fra familiemedlemmer, i arbeidslivet eller pga. religiøs tro. Symptomene er i hovedsak de samme: kvalme, angst, depresjon, selvmordstanker og av og til selvmordsforsøk. Selvskading er også vanlig, i likhet med mareritt, flashbacks, usikker identitetsfølelse og i etterkant skvettenhet i kontakt med situasjoner som minner om tidligere mobbesituasjoner. Flere skriver at de har kommet styrket ut av det, men mange har trengt psykiatrisk behandling.

Boken gir ikke svar på hvordan man forebygger mobbing, men flere mener at politikerne har et ansvar. I den siste historien, fortalt av kunnskapsministeren, skriver hun at *vi må gjøre det og det*. Det er en bra innstilling, men her kreves konkrete handlinger; ca. halvparten av pasientene ved en psykiatrisk voksenpoliklinikk rapporterer om mobbing i skolen. I tillegg kommer alle de som rapporterer om mobbing i familier, på arbeidsplasser og i foreninger. Her er det bare forebygging som på

sikt kan hjelpe. I mellomtiden får vi fortsette å behandle ofrene.

Til sist, til forfatteren: Hva med å få mobberne i tale? Eller de som så på, men ikke gjorde noe? Kanskje har de informasjon som vi trenger for å løse «mobbe-gåten»?

Gunilla Klensmeden Fosse

DPS Nidaros
St. Olavs hospital

God dansk hudbok

Wulf HC, Andersen KE, Thestrup-Pedersen K et al.

Klinisk dermatologi og venerologi

3. utg. 312 s, ill. København: Munksgaard Danmark, 2010. Pris DKK 548
ISBN 978-87-628-0949-9

Mange studenter foretrekker lærebøker på et skandinaviske språk, helst norsk eller dansk. Denne læreboken på dansk i dermatologi og venerologi har lenge vært anbefalt litteratur ved norske læresteder og fore-

ligger nå i sin tredje og reviderte utgave.

Fremstillingen er i stor grad basert på symptomer og kliniske funn som danner grunnlaget for klinisk diagnostikk. Teksten, som er poengtert og lett å lese, er ledsaget av mange og gode bilder, alle i farger. Forfatteren legger i omtalen av dermatologisk behandling størst vekt på hva som kan forordnes i allmennpraksis. I denne nye utgaven er det lagt til én eller flere faktabokser til hvert kapittel, med viktige hovedpunkter, noe som høyner den pedagogiske verdien. Kapitlet om seksuelt overførbare sykdommer er på om lag 40 sider, men godt og i hovedsak dekkende også for norske forhold.

Bruken av selektive antiinflammatoriske legemidler, såkalte biologiske legemidler, mot bl.a. alvorlige former for psoriasis, er omtalt, men svært kortfattet. Ny innsikt i de immunologiske forholdene ved psoriasis er knapt omtalt i det hele tatt, til tross for de store terapeutiske mulighetene denne kunnskapen kan gi oss. Definisjonen av enkelte efflorescens-begreper er lite tilfredsstillende: «Sår» er en altfor kort og upresis definisjon av ulcus, og en pustel bør ikke defineres som en «pussfylt vesikel». Kapittelinnstillingen, som delvis er ny, er ikke alltid like logisk: Lichen planus er omtalt sammen med granulomatøse sykdommer i ett kapittel, og hudsykdommer

hos eldre og gravide er plassert i et kapittel med overskriften Strukturelle hudsykdommer. I en for øvrig nyttig oversikt over aktuelle nettsider savner jeg den svært gode nettsiden til New Zealand Dermatological Society (1).

Det finnes et eksempel på en mer komprimert, pedagogisk og gjennomarbeidet lærebok i hudsykdommer på engelsk (2). For dem som likevel foretrekker en lærebok på norsk eller dansk, er denne etter mitt skjønn det beste alternativet. For allmennleger vil den være godt egnet for en oppdatering og repetisjon innen et viktig og spennende fag.

Petter Gjersvik

Institutt for klinisk medisin
Universitetet i Oslo

Litteratur

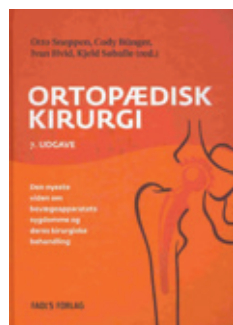
1. Dermnet NZ. New Zealand Dermatological Society Incorporated. <http://www.dermnet.org.nz/nzds.html> [4.5.2010].
2. Gawkrödger DJ. Dermatology. An illustrated colour text. 4. utg. London: Churchill Livingstone, 2008.

Oppdatert lærebok i ortopedi

Sneppen O, Bünger C, Hvid I et al, red.

Ortopædisk kirurgi

7. utg. 688 s, tab, ill. København: FADL's Forlag Danmark, 2010. Pris DKK 879
ISBN 978-87-7749-504-5

Den danske læreboken *Ortopædisk kirurgi* kommer ut for 7. gang og markerer med dette sitt 25-årsjubileum.

Boken er revidert og oppdatert på de aller fleste områdene. Målgruppen er først og fremst medisinstudenter

eller, som forfatterne selv uttrykker det: «studerende inden for det sundhedsvidenskabelige område». Den dekker meget godt de moderne ortopediske behandlingsprinsippene på en kortfattet, men likevel fullstendig måte. Dette er en basal innføring i diagnostisk metodikk, generelle behandlingsprinsipper, generell traumatologi og allmenn ortopedi. Til tross for de beskjedne 688 sidene, dekkes alle vesentlige temaer. Forfatterne makter å formidle ortopedisk diagnostikk og behandling på en lettfattelig måte.

Teksten er velskrevet, på dansk, og således lett å forstå for norske lesere. Den har svært gode og gjennomtenkte bilder og illustrasjoner (over 900), og kvaliteten på papir og innbinding er god. Jeg anbefaler boken på det varmeste til medisinstudenter,

allmennpraktikere og andre innen helsefag som arbeider med ortopediske problemstillinger, med behov for et kortfattet og godt oppslagsverk innen moderne ortopedisk kirurgi.

Jonas Fevang

Ortopedisk avdeling
Haukeland universitetssykehus

Klassisk lærebok i embryologi

Sadler TW.

Langmans embryologi

498 s, tab, ill. København: Munksgaard Danmark, 2010. Pris DKK 575
ISBN 978-87-628-0939-0

Dette er en oversettelse, til dansk, av den nyeste utgaven av den klassiske *Langman's Medical Embryology* (1). Forfatteren konsentrerer seg om de viktigste og mest relevante kliniske aspekter av embryologi.

Målet er å formidle

en forståelse for prinsippene i fosterets utvikling, som kan anvendes i diagnose, behandling og forebygging av medfødte misdannelser.

Målgruppen er alle som er interessert i menneskets embryologi og tidlig utvikling av organer, men først og fremst medisinstudenter.

Boken består av to hoveddeler, generell embryologi med syv kapitler, og spesiell embryologi med 13 kapitler. I kapittel 1 innleder man med gamle og nye forskningsområder og introduserer grunnleggende prinsipper av molekylær regulering og signalprosesser. I de andre kapitlene beskriver man temaene med klassisk anatomisk embryologi, molekylære embryologiske aspekter, klinisk relevans (fremhevet i blå tekstbokser) med patologiske anatomiske aspekter, et sammendrag, og til slutt studentoppgaver (i gule tekstbokser) som oppfordrer til reflektert gjengivelse av pensumet. Bildematerialet er omfattende og består av mikroskopiske bilder av embryoer og organer under utvikling, fargelagte tegninger som til dels gir et tredimensjonalt inntrykk av embryonale prosesser, noen tabeller og bilder av individer med medfødte utviklingsavvik.

Det at embryologien blir gjort mer levende og virkelig ved å sammenlikne med klinikken, er viktig. Ser man nøye på innholdet i klinikkavsnittene, oppdager man